

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

PRŮVODCE STUDIEM

1BP202

POJIŠŤOVNICTVÍ I

Hlavní vyučující

prof. Ing. Eva Ducháčková, CSc.

katedra bankovníctví a pojišťovnictví, Fakulta Financí a účetnictví, Vysoká škola ekonomická v Praze,
kancelář NB 154, tel. 224 095 161, e:mail: eva.duchackova@vse.cz, konzultační hodiny viz InSIS

1. Zaměření předmětu

Cílem výkladu je vysvětlení základních principů fungování pojištění, aby posluchač získal znalosti o fungování pojištění jako finanční kategorie, o možných podobách pojištění. Posluchač se seznámí s podstatou pojištění v návaznosti na ostatní finanční nástroje. Pojištění je provozováno pojišťovacími institucemi, proto je posluchač seznámen se základními principy fungování pojišťovny jako komerční finanční instituce včetně hlavních charakteristik provozování pojištění. Současně je student obeznámen strukturou pojišťovnictví, přístupy k regulaci pojišťovnictví, strukturou pojistného trhu a hlavními vývojovými tendencemi na pojistných trzích.

2. Výsledky učení

Po úspěšném absolvování budou studenti schopni:

- porozumět fungování pojištění jako finanční kategorie;
- využívat pojištění jako nástroj řešení důsledků nahodilosti;
- používat jednotlivé podoby a typy pojištění
- porozumět základním charakteristikám pojištění - pojistné plnění, technické rezervy, zajištění, solventnost pojišťovny;
- porozumět odlišnostem ve fungování životního a neživotního pojištění;
- pochopit rozdílnosti ve fungování jednotlivých podob neživotního pojištění (odpovědnostní, majetkové, finančních ztrát atd.);
- aplikovat základní přístupy k propočtu velikosti pojistných plnění; aplikovat základní přístupy k propočtu velikosti pojistných plnění;
- aplikovat základní přístupy stanovení výše pojistného v životním a neživotním pojištění;
- porozumět faktorům ovlivňujícím vývoj na pojistných trzích.

PRŮVODCE STUDIEM

3. Obsah a organizace předmětu a studia

3.1. Riziko a risk management

Cíl

Seznámit posluchače s vymezení pojmu riziko z pohledu pojištění, vysvětlit pojem risk management a roli pojištění v rámci rozhodovacích procesů v souvislosti s risk managementem.

Výsledek učení

- Schopnost porozumět přístupu k pojmu riziko v pojišťovnictví – rizika přebíraná v rámci pojistných produktů pojišťovnami a rizika, kterým jsou pojišťovny jako finanční instituce vystaveny.
- Schopnost porozumět rozhodovacím procesům v souvislosti s rizikem a postupy risk managementu.
- Schopnost orientovat se v pojmech samopojištění a pojištění a v principech jejich využití v rámci risk managementu.

Obsah

Riziko, rizika čistá a záměrná, rizika objektivní a subjektivní, rozměry rizika, důsledky realizace rizika, možnosti řešení důsledků rizika.

Risk management, jeho obsah, jednotlivé fáze risk management, finanční řešení důsledků rizik – samopojištění, pojištění.

Zdroje ke studiu

Ducháčková (2015): Pojištění a pojišťovnictví. Kapitola 2.

Způsob ověření znalostí studentem

Otázky zpřístupněné studentům v InSIS.

3.2. Pojištění jako finanční kategorie

Cíl

Vysvětlit posluchačům pojištění jako finanční kategorii, specifika pojištění ve srovnání s jinými finančními kategoriemi, základní členění pojištění.

Výsledek učení

- Schopnost porozumět principům fungování pojištění.
- Schopnost porozumět rozdílnosti sociálního a komerčního pojištění, pojistné a plnění v sociálním a komerčním pojištění.

Obsah

Podstata kategorie pojištění, pojistná metoda tvorby rezerv, princip ekvivalence, specifika pojištění jako služby, smluvní a zákonné pojištění, obsah sociálního pojištění.

Zdroje ke studiu

Ducháčková (2015): Pojištění a pojišťovnictví. Kapitola 3.

Způsob ověření znalostí studentem

Otázky zpřístupněné studentům v InSIS.

PRŮVODCE STUDIEM

3.3. Komerční pojištění

Cíl

Seznámit posluchače se základními pojmy z oblasti komerčního pojištění, vysvětlit základní postupy fungování komerčního pojištění

Výsledek učení

- Schopnost orientovat se v pojmech využívaných v rámci komerčního pojištění, zejména otázky vztahující se k pojistné smlouvě.
- Schopnost vyhodnotit možnosti sjednání smluv komerčního pojištění, varianty zániku pojistné smlouvy.
- Schopnost vyhodnotit pojistný zájem.

Obsah

Význam komerčního pojištění vymezení účastníků pojistného vztahu, pojistná smlouva a její obsah, vznik a zánik komerčního pojištění, pojistný zájem, rizikové a rezervotvorné pojištění.

Zdroje ke studiu

Ducháčková(2015): Pojištění a pojišťovnictví. Kapitola 4.

Způsob ověření znalostí studentem

Otázky zpřístupněné studentům v InSIS.

3.4. Pojistné plnění a pojistné

Cíl

Seznámit posluchače s obecnými přístupy k určování velikosti pojistného plnění, vysvětlení rozdílů uplatnění škodového a obnosového pojištění. Seznámit posluchače se strukturou ceny pojištění, obecnými principy určování velikosti pojistného.

Výsledek učení

- Schopnost orientovat se v přístupech k určení velikosti pojistného plnění v závislosti na druhu krytých rizik.
- Schopnost určit velikost pojistného plnění v jednotlivých konstrukcích pojistných produktů.
- Schopnost analyzovat pojistný produkt z pohledu principů stanovení pojistného – faktory ovlivňující cenu pojištění, zejména netto pojistného u jednotlivých typů pojistných produktů.

Obsah

Formy pojištění, pojištění obnosová, pojištění škodová, doplňkové formy pojištění: integrální franšiza, excedentní franšiza, procentní spoluúčast, časová franšiza. Struktura ceny pojištění, netto pojistné, správní náklady pojišťovny, systém bonus-malus.

Zdroje ke studiu

Ducháčková(2015): Pojištění a pojišťovnictví. Kapitola 5. a 6.

Způsob ověření znalostí studentem

Otázky zpřístupněné studentům v InSIS.

3.5. Pojistné technické rezervy pojišťovny

Cíl

Seznámit posluchače s významem technických rezerv z pohledu provozování pojistných produktů, seznámit se strukturou technických rezerv a účelem jednotlivých druhů technických rezerv.

Výsledek učení

PRŮVODCE STUDIEM

- Schopnost porozumět principu fungování komerčního pojištění v souvislosti s nutností tvorby technických rezerv.
- Schopnost vyhodnotit význam jednotlivých druhů technických rezerv a jejich velikosti z pohledu provozování jednotlivých typů pojistných produktů.

Obsah

Význam technických rezerv z pohledu provozování komerčního pojištění, regulace technických rezerv, druhy technických rezerv: rezerva na nezasloužené pojistné, rezerva na pojistná plnění nevyřízených pojistných událostí, rezerva RBNS, rezerva IBRN, rezerva na životní pojištění, technické rezervy, kde jsou nositelem investičního rizika pojištníci, rezerva na bonusy a slevy, rezerva na závazky Kanceláře, rezerva na splnění závazků z použité technické úrokové míry, rezervy na hrozící ztráty z pojištění.

Zdroje ke studiu

Ducháčková(2015): Pojištění a pojišťovnictví. Kapitola 7.

Způsob ověření znalostí studentem

Otázky zpřístupněné studentům v InSIS.

3.6. Zajištění

Cíl

Seznámit posluchače s rolí zajištění při provozování komerčního pojištění, s podstatou a jednotlivými podobami zajištění.

Výsledek učení

- Schopnost porozumět významu zajištění při provozování pojistných produktů s ohledem na homogenizaci v pojistném kmeni, řešení pojistně technického rizika a zvýšení kapacity pojistitele, vlivu na solventnost pojistitele.
- Schopnost analyzovat jednotlivé typy zajištění a ohledem na provozování pojistných produktů.
- Schopnost porozumět dalším nástrojům dělení rizika vedle zajištění.

Obsah

Význam zajištění pro pojistitele, význam zajištění při řešení důsledků katastrof, zajistitelé a jejich struktura, aktivní a pasivní zajištění, fakultativní a obligatorní zajištění, rámcová zajistná smlouva, proporcionální a neproporcionální zajištění, soupojištění, pojišťovací pooly, finanční zajištění.

Zdroje ke studiu

Ducháčková(2015): Pojištění a pojišťovnictví. Kapitola 8.

Způsob ověření znalostí studentem

Otázky zpřístupněné studentům v InSIS.

3.7. Rizika v činnosti pojišťovny

Cíl

Seznámit posluchače se specifiky podnikání v pojišťovnictví s ohledem na rizika a strukturu rizik pojistitelů s zaměřením se na pojistně technické riziko.

Výsledek učení

- Schopnost chápat specifickou strukturu podnikatelských rizik a rozdílnost struktury pro životní a neživotní pojišťovny .
- Schopnost vyhodnotit činnost rozsah a důsledky realizace pojistně technického rizika pojišťovny z pohledu struktury pojistných produktů.

PRŮVODCE STUDIEM

Obsah

Struktura podnikatelských rizik životní a neživotní pojišťovny, kreditní riziko, likviditní riziko, tržní riziko, operační riziko, pojistně technické riziko a jeho podoby.

Zdroje ke studiu

Ducháčková(2015): Pojištění a pojišťovnictví. Kapitola 9.1.

Cipra (

Způsob ověření znalostí studentem

Otázky zpřístupněné studentům v InSIS.

3.8. Specifika hospodaření pojišťovny

Cíl

Seznámit posluchače se strukturou rozvahy a výsledovky komerční pojišťovny, rolí kapitálu v hospodaření pojišťovny, s přístupy ke sledování solventnosti a zejména s metodikou Solvency II

Výsledek učení

- Schopnost chápat specifickou rozvahy a výsledovky pojišťovny.
- Schopnost orientovat ve filozofii sledování solventnosti, pochopit metodiku Solvency II.
- Schopnost vyhodnotit solventnost na základě výpočtu minimálního kapitálového požadavku a solventnostního kapitálového požadavku.

Obsah

Náklady pojišťovny, výnosy pojišťovny, rozdílnost ve struktuře rozvahy životní a neživotní pojišťovny, metodika Solvency II a její tři pilíře, obsah a zaměření jednotlivých pilířů, risk management pojišťovny .

Zdroje ke studiu

Ducháčková(2015): Pojištění a pojišťovnictví. Kapitola 9.2, 9.3, 9.4.

Způsob ověření znalostí studentem

Otázky zpřístupněné studentům v InSIS.

3.9. Produkty životního pojištění

Cíl

Seznámit posluchače s podstatou a rolí životního pojištění, jednotlivými produkty životního pojištění, základními principy stanovení pojistného, charakteristika životního pojištění ve srovnání s penzijními produkty.

Výsledek učení

- Schopnost orientovat se ve struktuře životního pojištění a rozdílech u jednotlivých podob životního pojištění.
- Schopnost vyhodnotit cenu životního pojištění u jednotlivých typů životního pojištění.
- Schopnost chápat rozdíly životního pojištění a doplňkového penzijního spoření.

Obsah

Struktura a význam životního pojištění, rizikové životní pojištění, kapitálové životní pojištění, investiční životního pojištění, připojištění k životnímu pojištění, filozofie stanovení netto pojistného u klasického životního pojištění, doplňkové penzijní spoření (penzijní připojištění).

Zdroje ke studiu

Ducháčková(2015): Pojištění a pojišťovnictví. Kapitola 10.

PRŮVODCE STUDIEM

Způsob ověření znalostí studentem

Otázky zpřístupněné studentům v InSIS.

3.10. Produkty neživotního pojištění

Cíl

Seznámit posluchače s principy fungování a strukturou neživotního pojištění, s jednotlivými podobami neživotního pojištění.

Výsledek učení

- Schopnost orientovat se ve struktuře produktů neživotního pojištění.
- Schopnost chápat podobu a rozdíly v pojištění majetku a pojištění finančních ztrát.
- Schopnost vyhodnotit obsah jednotlivých typů neživotního pojištění.

Obsah

Neživotní pojištění osob a jeho obsah, pojištění majetku a rizika krytá v rámci pojištění majetku, pojištění šomázních rizik, pojištění odpovědnosti za škody, pojištění právní ochrany, pojištění úvěru, pojištění záruky, principy stanovení netto pojistného v majetkovém pojištění.

Zdroje ke studiu

Ducháčková(2015): Pojištění a pojišťovnictví. Kapitola 11.

Způsob ověření znalostí studentem

Otázky zpřístupněné studentům v InSIS.

3.11. Pojišťovnictví

Cíl

Seznámit posluchače s obsahem a strukturou pojišťovnictví, charakteristiku pojišťoven a podobou pojišťoven, rolí pojišťovacích zprostředkovatelů a jejich strukturou, s významem a důvody uplatnění bankopojištění.

Výsledek učení

- Schopnost orientovat se v jednotlivých typech komerčních pojišťoven.
- Schopnost vyhodnotit strukturu pojistitelů.
- Schopnost chápat roli jednotlivých kategorií zprostředkovatelů v pojišťovnictví.
- Schopnost orientovat se v jednotlivých projevech bankopojištění.

Obsah

Struktura pojišťovnictví, podmínky vzniku pojišťovny, akciové pojišťovny, vzájemné (družstevní) pojišťovny) peer-to-peer pojišťovny, státní pojišťovny, životní, neživotní a univerzální pojišťovny, notifikace, kategorie zprostředkovatelů, podmínky pro výkon zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví, bankopojištění a bankopojišťovnictví.

Zdroje ke studiu

Ducháčková(2015): Pojištění a pojišťovnictví. Kapitola 12.

Způsob ověření znalostí studentem

Otázky zpřístupněné studentům v InSIS.

PRŮVODCE STUDIEM

3.12. Regulace pojišťovnictví

Cíl

Seznámit posluchače s důvody existence, cíli a podobou regulace v pojišťovnictví v návaznosti na regulaci v rámci Evropské unie se zaměřením na hlavní právní předpisy a dohled v pojišťovnictví.

Výsledek učení

- Schopnost orientovat v hlavních právních předpisech upravujících pojišťovnictví (Občanský zákoník, Zákon o pojišťovnictví).
- Schopnost vyhodnotit podmínky pro výkon pojišťovací a zprostředkovatelské činnosti.
- Schopnost chápat jednotlivé oblasti činnosti dohledu v pojišťovnictví.

Obsah

Důvody a cíle regulace, oblasti regulace v pojišťovnictví, základní právní předpisy v pojišťovnictví, dohled v pojišťovnictví, instituce na ochranu pojištěných, pojistné podvody.

Zdroje ke studiu

Ducháčková(2015): Pojištění a pojišťovnictví. Kapitola 13.

Způsob ověření znalostí studentem

Otázky zpřístupněné studentům v InSIS.

3.13. Pojistný trh

Cíl

Seznámit studenty s obsahem pojmu pojistný trh, s faktory ovlivňujícími pojistné trhy, vývojovými trendy na pojistných trzích a ukazateli pojištěnosti.

Výsledek učení

- Schopnost chápat vývoj na pojistném trhu v souvislosti s faktory tento vývoj ovlivňujícími.
- Schopnost vyhodnotit vývojové trendy na pojistných trzích.
- Schopnost orientovat v ukazatelích charakterizujících pojistné trhy a porovnat na základě ukazatelů jednotlivé pojistné trhy.

Obsah

Pojistný trh věcný a pojistný trh investiční, faktory ovlivňující pojistné trhy, vývojové trendy na pojistných trzích, ukazatele globální pojištěnosti (densita, penetrace), aktuální vývoj na pojistných trzích.

Zdroje ke studiu

Ducháčková(2015): Pojištění a pojišťovnictví. Kapitola 14.

Způsob ověření znalostí studentem

Otázky zpřístupněné studentům v InSIS.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

PRŮVODCE STUDIEM

4. Literatura

Povinná:

DUCHÁČKOVÁ, E. Pojištění a pojišťovnictví. 1. vyd. Praha: Ekopress, s.r.o, 2015. 305 s. ISBN 978-80-87865-25-5.

Doplňková:

MAJTÁNOVÁ, Anna, DAŇHEL, Jaroslav, DUCHÁČKOVÁ, Eva, KAFKOVÁ, Eva. Pojišťovnictví. Teorie a praxe. 1. vyd. Praha : Ekopress, 2006. 288 s. ISBN 80-86929-19-1.

DUCHÁČKOVÁ, Eva, DAŇHEL, Jaroslav. Pojistné trhy: změny v postavení pojišťovnictví v globální éře. 1. vyd. Praha : Professional Publishing, 2012. 252 s. ISBN 978-80-7431-078-2.

5. Zakončení předmětu

Absolvování průběžného testu (testů) 20 %

Absolvování závěrečného testu 80 %

Celkem 100 %